

Gólyabirinyi

Mindenki csak így hívta. Valahol a Nagydűlőn tanyázhatott. Ha létezett egyáltalán Gólyabirinyi. Mi, gyerekek sosem láttuk. A felnőttek emlegették, ijesztgetésünkre. „Elvisz benneteket!” Csak suttogva, borzongással, egymáshoz közel hajolva mertünk róla beszélni, s olyankor mindig akaratlanul is abba az irányba tekingettünk, ahol a dűlőút vonulatát jelző akácfák sora már - úgy tűnt - hosszú és imbolygó, sötét árnyakat vet, a fák koronája meg nyikorogva-recsegve kezd zúgni, ha nem is fúj a szél. S valahogy mindig éppen alkonyatkor jutott eszünkbe a hórihorgas, ösztövérenek képzelt, vállban hajlott - tán nem is emberi - lény. Ilyenkor kicsit még kusskidisznóztunk a botjainktól agyongyötört-nyúzott rongyabdával; fülhegyezve és lopva, nyugtalanul, csak a szemünk sarkából tekintettünk szét magunk körül, és el a Nagydűlő irányába, majd fogtuk ütőbotjainkat, és nem is nézve egymásra, gyorsan ha-zaosontunk.

Az ágyban már eszünkbe jutott, hogy kint maradt a rongylabda. Nem baj. Vigye el Gólyabirinyi! Vitéz Jászberényi Berényi Nagy János volt magyar királyi csendőr főtörzsőrmester úr! S ehhez tán már kuncogni is mertünk a takaró alatt, mielőtt nyugtalan forgolódással elaludtunk volna, olykor-olykor résnyire nyitott fél szemünkkel a derengő ablaküveget figyelve, nem vetül-e rá leskelő arcnak árnyéka.

Onnan is a Gólyabirinyi név, mondták, hogy a nagy líbiláb, hosszú-laposakat, libbenőket lépő Berényi János csendőr főtörzsőrmester szerteszét hagyott gyerekeket a fehérnépnél. Ustorkai, Ustorka környéki származék nagymagyar volt, hadakozásban örökké a kispiai, semmivel sem kisebb szerb Živóval. Mondogatta neki hetykén:

– Nem enged a magyar!
– Mit nem enged a magyar? – pökhendin a Živo is.

– Büdöset se a gatyába!

*

Tartott Gólyabirinyi két pányvás bárányt. A tanya körül verte földbe karóikat. S odaszokott valakinek csatangoló kutyája. Ne kerülgesse az ő házát, bárányait se riogassa senki ebe-kutyája, gondolta Gólya, s tülköket állított. Meg is fojtotta magát a nagy labancos az egyikben. Gondolt erre Gólyabirinyi még egyet. Megnyúzta a kutyát, garabolyba tette szépen a feje nélkül, letakarta, s megvenni kínálta a gyenge bárányt. Merthogy levágta az egyiket.

– Mi az ára?
– Egybe' olcsóbb lesz...
– Akkor ne vidd sehoval!

*

Azon az őszön meg, nagy kúpba rakta Gólyabirinyi a kukoricaszárat. Eladó az, adta tudtul a kévék közé döfött karó, hegyén a fölnyársalt szalmacsóvával. Jött is a vevő.

– Hogy adod?
– Kíveszám ...
– Azt hittem körösztzyire, főtörzsőrmester úr! – kajánul amaz.

– Bizony úgy! Méghozzá vitéz Jászberényi Berényi – sértődve emez.

Aztán csak békésen csattantak a tenyerek.
– Leveheted a csóvát. Itt a foglaló. Jövünk majd kocsival.

Számolták hát a kévéket rakodáskor. Vége felé tartottak már, amikor csak, ni, egy állatbőr-féle ott.

– Hát ez mifene? – kérdi, s úgy néz, meg szól is a vevő, mint akinek ismerősen sejlik a szőrzet.
– A kutyád bőre. Üsmernéd kéne...

*

Kocsmázni Szél Lukács kimérőjébe is szívesen járt Gólyabirinyi. Amikor haladt el a Soron,

nyugtalanság lett a konyhákban, udvarokon. Ha meg már hallatszott a kocsmá irányából a szép érces nótaszó, hogy:

Megkérdeztem a papot,
hogymé jutnék a mennybe?

– Oda, fiam, csak az jut,
kinek nincsen bűne.

Kerüld a bort, a cigányt,
meg ne csókold a leányt!

– Akkor, kezit csókolom,

nem kérek belőle! –,
a rántás a lábossal már régen félretolva a sparhelton, vagy a karika fölött felejtve szénné égett. Az asszonyok, nagylányok meg egyre csak a Szél kocsmá irányába tekingettek, pipiskedtek a kiskapukból.

Zenekart nem kellett fogadni a Szél kocsmába. Kitélt a családból. Tóni, aki a legkisebb volt, a nagybőgőt brummogtatta. Elfért volna benne.

